

Puntdevista 73. L'escola no és una guarderia! (21/5/2020)

Aquesta era la resposta que rebien els pares quan anys endarrere es queixaven de les vagues dels docents, perquè se'ls plantejava el problema de què fer amb els seus fills quan anaven a treballar. I és que, efectivament, les escoles no són iguals que aquells aeroports inútils que ara han servit per aparcar els avions que no volen a causa de la pandèmia provocada pel COVID-19. L'escola no és una simple guarderia, un aparcament de nens i nenes, però si té la responsabilitat de la seva custòdia mentre siguin menors d'edat. M'explicaré.

Des del mateix moment que els pares tenen l'obligació de dur llurs fills a l'escola, aquesta assumeix la responsabilitat de custodiar-los durant l'horari escolar; això és pura lògica. Si les famílies han d'organitzar-se la vida en funció de l'obligatorietat de l'escolarització, és lògic que no se'ls trenqui aquesta organització, com no sigui per una causa ben justificada. Per tant, l'escola no és una guarderia, però també.

A més de les raons evidents d'organització social derivades de l'obligatorietat de l'escolarització, hi ha una raó més de pes per la superació de l'escola com a simple custòdia dels alumnes: la seva funció educadora. L'escola s'erigeix en institució educadora perquè prepara per a ser ciutadà, la qual cosa no fa cap altra institució social; aquesta és la justificació de la seva obligatorietat des de la Revolució francesa. . I preparar-se per a ser ciutadà exigeix aprendre moltes coses, cada vegada més en funció de la progressiva complicació dels temps.

El conjunt de coses que s'han d'aprendre a l'escola estan organitzades en assignatures, cursos, nivells, etc.; sempre discutibles, si es vol, però en conjunt necessàries per a ser ciutadà conscient, amb capacitat de decisió sobre la vida personal i sobre la participació en la societat. Dins d'aquests aprenentatges cal incloure la socialització, que es conforma mitjançant la convivència amb els iguals, l'acceptació de les normes col·lectives, etc. És així que l'escola es converteix en un lloc d'aprenentatge, en el sentit ampli de la paraula. A l'escola s'hi va a aprendre coses ben diverses, no s'hi va a passar l'estona, com si es tractes d'un lloc no obligatori que no té la responsabilitat assenyalada de preparar per ser ciutadà. Tot aquest conjunt d'aprenentatges escolars es materialitzen durant el calendari lectiu.

Aleshores, quan ara es planteja anar a l'escola uns dies de juny amb caràcter voluntari i sense fer activitats "lectives", es vol dir que els alumnes no aprendran res del que justifica que l'escola sigui obligatòria? I els qui no hi vagin, tampoc aprendran res que es vinculi amb aquesta obligatorietat? Solament els qui hi vagin gaudiran del benefici de la socialització entre iguals?

Que ara vivim uns temps difícils on cal prioritzar la salut per damunt de tot, és evident. Però el sistema educatiu, dins les limitacions imperants, ha de seguir complint la seva funció, sigui a casa dels alumnes, sigui als centres escolars. Perquè la capacitat d'aprendre no es vincula a unes parets determinades, sinó a unes informacions i a unes activitats organitzades en funció d'aprenentatges que són importants, necessaris pels temps que ens toca viure i els que vindran.

La continuïtat del curs hauria d'afectar al conjunt de l'alumnat. Si les lògiques normes sanitàries no permeten ajuntar tot el grup-classe caldrà fer torns diaris o bé de dies alterns, com ja han aplicat altres països. Unes hores o uns dies els alumnes tindran l'actuació presencial dels docents i la convivència del grup, i altres seguiran aprenent des de casa, però guiats pels mateixos docents. I tot això és lectiu, en el sentit que s'aprèn allò que els professionals de l'educació han considerat que era important i necessari. Si en aquesta situació, com durant la resta de l'escolarització, hi ha alumnes que necessiten una atenció especial, complementària, se'ls hi ha de donar; com s'ha donat dins del sistema de salut als qui més ho necessitaven.

Davant de situacions d'emergència, cal aplicar solucions d'emergència, que gairebé sempre suposen major compromís dels implicats, com ja ha passat en el sistema sanitari. Per tant, es podia allargar un mes el curs, encara que s'atengués als alumnes per grups més petits, i així compensar el temps que s'ha perdut durant la crisi de la pandèmia; calia fer-ho sense perjudici dels dies que legalment són vacances pels docents. D'aquesta manera, el nou curs començaria amb millors condicions, amb menys pèrdua dels hàbits d'aprenentatge que es pot haver produït durant aquesta darrers mesos, si bé en aquest aspecte hi pot haver moltes diferències entre escoles i assignatures.

El plantejament del proper curs és un altre tema, més complex encara, si cap, que l'acabament del present, de manera que el tractarem en el proper puntdevista, per no cansar ara la paciència del lector.

Jaume Sarramona

(www.sarramona.net)